

Årsrapport – verksamhetsåret 2022

Program God och nära vård i Västernorrland

"Ett kompetensstödande och samordnande program"

Programmet styrs i samverkan mellan Region Västernorrland, Härnösand, Kramfors, Sollefteå, Sundsvall, Timrå, Ånge och Örnsköldsviks kommun.

Kontakt med programmet/programgruppen: naravard@rvn.se

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Bakgrund Nära Vård – nationell omställning, länsgemensamt program och målbild.	4
3. Programmets uppdrag - Stöd till regionen och kommunerna i länet	5
3.1 Programmets mål.....	6
3.2 Finansiering	6
4. Verksamhetsberättelse 2022	6
4.1 Aktiviteter	6
4.2 Programmets organisation	9
4.3 Programbudget och utfall	9
4.4 Trender.....	10
5. Utvecklingsområden 2023	11
6. Slutord.....	11

BILAGOR

Bilaga 1: Beskrivning av programmets organisations- och samverkansstruktur.

Sammanfattning

Programkontorets arbete för året 2022 är i linje med gällande programplan. I dagsläget innebär det att, genom olika aktiviteter, stödja och samordna länet i omställningen till nära vård. Ett arbete som utgår ifrån det nationella perspektivet med fokus på Västernorrlands politiska målbild och tillhörande avsiktsförklaring som kommunerna och regionen gemensamt antagit. Programmet stödjer all kommunal och regional verksamhet med utgångspunkt i hälso- och sjukvården och omsorgen som åtta likvärdiga parter.

Omställningen är ett långsiktigt arbete där nya arbetssätt utforskas och införs parallellt. Tillsammans ska kommunerna och regionen skapa en vård och omsorg som upplevs kontinuerlig, tillgänglig och delaktig med fokus på hälsofrämjande och förebyggande insatser (länets målbild). Programmet finns tillgängligt för uppmuntran, stöd och samordning. En av programmets huvuppgifter är att metod- och kunskapsstödja utvecklingsarbeten i samverkan kommun/region. En annan är att skapa förutsättningar för omställning genom att sammanföra verksamheter, sprida kunskap om nära vård och lyfta möjligheter respektive utmaningar till den länsgemensamma programstyrgruppen i deras roll som förändringsägare.

De trender som kan ses för året 2022 liknar de som framkom 2021 med en positiv rörelse framåt. Programkontoret gör bedömningen att kunskapen och medvetenheten kring nära vård som begrepp inklusive länets gemensamma uppdrag ökar. En tidig och positiv trend i Västernorrland är att samverkanskulturen på lokal nivå börjar att förändras. Det kan ses i vändpunktsberättelser, exempelvis via länets näravårdsamordnare, men också fler dialoger med ökat gemensamt ansvarstagande än föregående år. Programkontorets bild är dock att länet befinner sig i ett tidigt skede där nära vård som begrepp inklusive kunskapen om det gemensamma politiska omställningsuppdraget är begränsad bland chefer och medarbetare. Vidare att förändringskommunikation inte är en integrerad del av det dagliga arbetet.

Flera utvecklingsarbeten pågår i länet varav åtta är inkluderade i programmets projektportfölj för metod- och kunskapsstöd och länsgemensamt lärande. Inför årsskiftet 2022/2023 avslutades nedanstående två projekt. Slutrapport förväntas tidig vår 2023.

- Digital pilot Indal-Liden respektive (samverkan Sundsvalls Kommun/Region Västernorrland)
- En god och nära vård på Landsbygd (samverkan Kramfors kommun, Sollefteå kommun och Region Västernorrland)

I samband med avslut bidrar programmet med att sprida kunskap om utfört arbete i länet. Programstyrgruppen, i rollen som länsgemensam förändringsägare, ansvarar för eventuell fortsättning och att integrera kunskap i respektive verksamhet. Mer om inkluderade utvecklingsarbeten går att läsa om på vårdgivarwebben:

<https://www.rvn.se/sv/delplatser/Vardgivare/Vardgivarwebb/samverkan-och-utveckling/god-och-nara-var-d-i-vasternorrland/>

1. Inledning

I denna rapport sammanställs Program god och nära vård i Västernorrlands arbete för året 2022, att stödja kommunerna och regionen som åtta likvärdiga parter i omställningen till nära vård.

Programmets uppdrag utgår ifrån gällande programplan¹ samt beslut fattade av programstyrgruppen under året som gått. I rapporten ingår en beskrivning av utförda aktiviteter, trender för omställningen under året samt tankar om utvecklingsområden inför programmets arbete 2023.

Program god och nära vård i Västernorrland kallas i denna rapport för programmet.

2. Bakgrund – Nära Vård, en nationell omställning

Att skapa arbetssätt där våra invånare upplever vården och omsorgen trygg och tillgänglig är ett länsgemensamt politiskt uppdrag. Ett uppdrag som utgår ifrån vården och omsorgen men omfattar all kommunal och regional verksamhet. Västernorrlands arbete är en del av en nationell omställning under benämningen Nära Vård. En fokusförflyttning från sjukdom och behandling i senare skeden till mer hälsofrämjande och förebyggande insatser med den primära vården som nav². Omställningen till nära vård syftar till ökad trygghet, bättre hälsa och ökat välmående. Vid behov av stöd och behandling, att patienter och anhöriga upplever vården och omsorgen lättillgänglig med hög kontinuitet och delaktighet mellan individen och professionen. För att lyckas med detta behöver hälso- och sjukvården samt omsorgen i högre grad organiseras och bedrivs med utgångspunkt i invånarnas behov och förutsättningar. För det krävs att kommunerna och regionen samverkar och skapar samhällsystem som hänger ihop oavsett behov och fas i livet. Att omställningsuppdraget omfattar all kommunal och regional verksamhet under gemensam målbild och avsiktsförklaring har stor betydelse. Det öppnar upp för gemensamma arbetssätt och nya samverkansformer där beslut fattas utifrån ett invånarperspektiv snarare än hur länet är organiserat idag.

Program God och Nära Vård i Västernorrland startade upp 1 juli 2021 och har till uppgift att stödja, samordna och uppmuntra kommunerna och regionen som åtta likvärdiga parter i pågående omställning. Målet är att länet gemensamt ska nå den politiska målbilden och erbjuda en god, jämlik och trygg vård för individen år 2030, se figur 1.

Figur 1: Strategiska målbilden för programmet: God, jämlik och trygg vård för individen år 2030³.

¹ Programplan - Program god och nära vård i Västernorrland, godkänd 210623.

² Med primära vården avses både kommunal respektive regional hälso- och sjukvård inklusive privata vårdgivare genom vårdval.

³ Länsgemensam politisk målbild och avsiktsförklaring, God och Nära Vård i Västernorrland 2030.

I figuren beskrivs fyra delmål enligt nedan. Tillsammans utgör delmålen visionen för Västernorrland år 2030 avseende nära vård, en god, jämlik och trygg vård för mig som invånare.

- Delmål 1, jag har en vård som är tillgänglig för mina behov
- Delmål 2, jag har en kontinuitet i min kontakt med vården
- Delmål 3, mitt behov är i fokus och jag är delaktig i min egen vård
- Delmål 4, vården är hälsofrämjande och förebyggande för min hälsa

Programmet vänder sig i första hand till hälso- och sjukvård samt omsorg men också till andra aktörer/verksamheter/branscher som vården och omsorgen samarbetar med. Det kan vara kollegor i inom den egna organisationen, andra myndigheter, civilsamhället (exempelvis intresse- och brukarorganisationer) eller företag inom det privata näringslivet.

3. Programmets uppdrag - Stöd till regionen och kommunerna i länet

Stöd till förändrings- och utvecklingsarbete är en av programmets huvudfunktioner. På övergripande nivå sker det genom samordning, uppföljning och läns-gemensamt lärande. Exempelvis dialog-, informations- och utbildningsaktiviteter med olika målgrupper i länet. På projektnivå genom metod- och kunskapsstöd till enskilda utvecklingsarbeten där nya arbetssätt utforskas och införs.

Implementeringen av omställningen till nära vård sker i verksamhet med programmet som stöd. Det betyder att enskilda utvecklingsarbetena ägs, leds och genomförs i/av verksamhet. Det betyder också att en avdelning, förvaltning eller samverkansgrupp förväntas starta upp och genomföra olika utvecklingsarbeten som leder till en god och nära vård för länets invånare (politiska målbilden). Förändringskommunikation chef/medarbetare/invånare är en viktig del som sker löpande. Varje chef, med programmet som möjligt stöd, kommunicerar omställningen med respektive medarbetare och tydliggör vad som förväntas i den egna verksamheten. Programmet ansvarar för att kommunicera det övergripande som sker i länet.

Programmets uppdrag är att stödja och samordna länet med fokus på samverkan region och kommun/-er. Programmet, som metod- och kunskapsstöd, kan följa ett utvecklingsarbete från tidig dialog till det att ett utvecklingsarbete planeras och genomförs. För att följa ett utvecklingsarbete över tid krävs beslut om inkludering av programstyrgruppen. Värdet av inkludering kan vara stöd från programmet till det enskilda projektet eller från projektet till länet i form av samordning (effektivt resursutnyttjande) och läns-gemensamt lärande. Inkluderade utvecklingsarbeten samlas under begreppet projektportfölj⁴. Ett arbete kan drivas i flera former. Verksamhet väljer själv om ett utvecklingsarbete passar bäst som projekt, sprint eller exempelvis pilot med berörda chefer som förändringsägare.

Programmet arbetar nära de lokala samordnarna, en näravårdsamordnare i varje kommun respektive i regionen. Uppdatering om vad som händer i länet kopplat till omställningen sker i olika format och forum, exempelvis återkommande fysiska och digitala länsträffar mellan programmet och projektledare respektive programmet och näravårdsamordnare. Hinder och möjligheter i omställningsarbetet synliggörs via den läns-gemensamma programstyrgruppen. Politisk förankring av programmets arbete sker via SocialReko.

Programmets organisation framgår i sin helhet i **bilaga 1**.

⁴ Från och med år 2023 byter projektportföljen namn till utvecklingsportfölj för att visa på större bredd att bedriva ett enskilt utvecklingsarbete.

3.1 Programmets mål

Programmets arbete utgår ifrån ett strategiskt mål respektive övergripande effektmål:

- ❖ **Strategiskt mål:** Att skapa en god, nära och jämlik vård som individen kan vara trygg med.
- ❖ **Effektmål:** Effektivare samordning och ökad förmåga för verksamhet att ställa om till god och nära vård och omsorg.

Effektmål är det mål som programmet egna aktiviteter riktar sig till, det mål som programmet ska uppnå. Effektmålet är i sin tur nedbrutet i sex nyttoobjekt som ska realiseras i verksamhet:

- Ökad samverkan mellan länets vård- och omsorgsaktörer
- Ökad fokusering på utveckling mot personcentrerad vård
- Ökad fokusering mot utveckling av hälsofrämjande, primärpreventivt arbete och egenvård
- Ökad fokusering mot utveckling av digitalisering, digital förmåga och ny teknik
- Effektivare och mer strukturerad verksamhetsutveckling och projektledning
- Ökad innovation och utforskande av nya arbetssätt

Nyttoobjekten säkerställer att förflyttningen sker utifrån Västernorrlands behov och målbild men också i enlighet med den nationellt utpekade riktningen för Nära Vård.

3.2 Finansiering

Programmets finansieras via statliga stimulansmedel. Fördelningen mellan kommun/-er och region är 50/50 för året 2022. Programmets budget redovisas som bilaga till gällande programplan (bilaga 3)⁵. Utfall för året 2022 redovisas i avsnitt 4.3.

4. Verksamhetsberättelse 2022

4.1 Aktiviteter

Under året 2022 har programkontoret genomfört en rad förändringsaktiviteter med olika teman anpassade efter målgrupper. Aktiviteterna riktar sig till medarbetare, chefer, politiskt förtroendevalda i kommunerna och regionen inklusive privata vårdgivare. Beroende på tema även till intresse- och brukarorganisationer, myndigheter, universitet med flera. Aktiviteterna utförs oftast länsgemensamt med undantag för dialogmöten som kan vara riktade till en enhet eller avdelning. En sammanfattning redovisas i punktform nedan, utförligare sammanställning framgår av tabell 1.

- Digitala inspirationstimmar, 1 ggr/månad, olika teman.
- Länsgemensam temakonferens 221026, 270 deltagare.
- Dialog och workshops med ledningsgrupper, arbetsgrupper och nätverk (APT-material framtaget)
- Fortbildningar, tilltänkta projektledare resp. förändringsledare (60 resp. 40 personer).
- Metod- och kunskapsstöd till enskilda utvecklingsarbeten och tidiga utvecklingsdialoger. Vid årets slut ingår åtta projekt i programmets utvecklingsportfölj, se tabell 1 nedan.
- Nyhetsserie webben & sociala medier - Synliggöra och dela goda exempel, göra nära vård mer konkret.
- Återkommande länsträffar, programmet och samordnare kommun/region.

⁵ Bilaga 3 till programplan, god och nära vård i Västernorrland. Version 1.1 daterad 220201

I tabell 2 redovisas de utvecklingsarbeten som i nuläget är inkluderade i programmets utvecklingsportfölj.

Tabell 1: Sammanställning av stödjande programaktiviteter 2022.

Programaktiviteter 2022				
Digitala inspirationsföreläsningar	Datum		Målgrupp	Föreläsare
Personcentrering	februari	Digitalt	Kommun/region*	Hans-Inge Persson tillsammans med Program god och nära vård i Västerbotten
Hälsöfrämjande och förebyggande insatser	mars	Digitalt	Kommun/region*	Ralph Harlid tillsammans med Enheten för folkhälsa, RVN
Digitalisering och ny teknik	april	Digitalt	Kommun/region*	Mittuniversitetet och Kramfors kommun
Samverkan	maj	Digitalt	Kommun/region*	Länka Consulting och Sundsvalls Kommun
Invånarperspektivet	september	Digitalt	Kommun/region*	Parkinson Västerbotten, Härnösands kommun och RVN via enheten för verksamhetsutveckling och digitalisering
En samverkansresa som del av det dagliga arbetet	november	Digitalt	Kommun/region*	Sundsvalls kommun och RVN via Onkologen (hemtagningsprocessen)
Att vända på perspektiv för våra barn och unga	december	Digitalt	Kommun/region*	Helhetsgrepp kring barn och unga i Ånge kommun, samverkan med bl.a. RVN via BUP
Metod- och kunskapsstöd till inkluderade projekt respektive utvecklingsidéer (i urval)				Kommentar
Metod- och kunskapsstöd - inkluderade utvecklingsprojekt	Löpande	Digitalt/Fysiskt	Kommun/region*	Stöd till 8 inkluderade projekt genom exempelvis återkommande projektledarträffar, workshops, metodstöd för projektledning, förändringsledning, fördjupade analyser, nyttorealiserings, enkäter m.m.
Metod- och kunskapsstöd - enskilda utvecklingsidéer	Löpande	Digitalt/Fysiskt	Kommun/region*	Stöd kring ett 15-tal utvecklingsidéer runt om i länet.
Övriga aktiviteter (i urval)				Kommentar
Fortbildning projektledning	juni-december	Digitalt	Tilltänkta projektledare i länet	Digitala endagsutbildningar, fyra tillfällen i grupper om 10 personer. Utbildare: Astrakan AB.
Fortbildning förändringsledning	September - november	Digitalt/Fysiskt	Tilltänkta förändringsledare i länet	En grupp om 40 personer som följdes åt under tre tillfällen. Gemensam heldag (Hsand) med två uppföljande digitala träffar. Utbildare Usify AB.
Fördjupning samverkan, samverkanskultur och personcentrering.	Löpande	Fysiskt/digitalt	Målgruppsanpassat	Aktiviteter och utbildande samtal tillsammans med bl.a. MIUN, Umeå Universitet, Kommunförbundet, Länka Consulting, EdshageEkman, Governo, Göteborgs Universitet m.fl.
Information/dialog - externa parter	På förfrågan	Digitalt/fysiskt	Målgruppsanpassat	Exempelvis regionala pensionsrådet, parkinson västerbotten, samverkan civilsamhälle (via regional utveckling) o.s.v.
Information/dialog - internt	Löpande	Digitalt/fysiskt	Målgruppsanpassat	Exempelvis i samband med APT, ledningsgruppträffar, fackliga träffar, seminarier m.m.
Förstudie Nära vård (MIUN/SKR/Västerbotten)	Hösten 2022	Digitalt	Näravårdsamordnare/verksamhetsutvecklare/programmet	För att följa omställningen till nära vård utifrån ett medarbetarperspektiv. Planering hösten med start 1/12 (forts. 2023). Beställare = programstyrgruppen.
Reportage nära vård webb/sociala medier - nära vård i Västerbotten	Löpande	Digitalt	Kommun/region*	Synliggöra utvecklingsarbete i länet, exempel på nära vård utifrån politiska målbilden och omställningen som pågår. Ett reportage per vecka med start november.
Temakonferens Nära vård	26-okt	Fysiskt	Kommun/region*	Länsgemensam konferens med tema nära vård. 270 deltagare. Länsegna och nationella exempel på nära vård, moderator Anna Nergårdh.
SocialReko	Löpande	Digitalt	SocialReko	Löpande avstämning om programmets uppdrag och arbete.
Återkommande nätverksträffar nära vård	1 ggr/mån	Digitalt	Program/kommunikatörer i länet	Fånga och synliggöra viktiga näravårdsfrågor samt stärka relationerna i länet.
Återkommande nätverksträffar nära vård	1 ggr/mån	Digitalt	Program/Näravårdsamordnare i länet	Fånga och synliggöra viktiga näravårdsfrågor samt stärka relationerna i länet.

*Medarbetare, chefer, politiskt förtroendevalda inom kommun och region i Västerbotten inkl. privata vårdgivare. Intresse- och brukarföreningar m.fl. utifrån tema.

Tabell 2: Utvecklingsportfölj 2022, inkluderade utvecklingsprojekt till och med 221231.

Inkluderade utvecklingsarbeten - utvecklingsportfölj 2022			
Projektnamn	Beskrivning	Samverkanspartner	Projektledare
En trygg och nära vård för personer inom LSS-boende	Att hitta samarbetsformer, arbetssätt och rutiner som leder till att onödiga inläggningar på vårdavdelning undviks för brukare/patienter på kommunala LSS-boenden.	Sundsvall RVN	Annelie Rosfjäll, RVN
SIP på distans - breddinförande av videodistansteknik	Breddinförande avseende tekniken bakom videodistansmöten som möjliggör samordnad individuell planering vid utskrivning och mycket mer. Arbetet utgår ifrån genomförda piloter avseende SIP åren 2018-2019.	Hela länet	Mona Nordmar, RVN
Barnsäkert - en god och nära vård för barn 0-6 år	Fånga upp psykosociala faktorer och behov av stöd till familjer inom BVC i samverkan med kommunens individ- och familjeomsorg. Planera åtgärder till stöd för familjernas hälsa. Utgår ifrån nationellt program.	Sundsvall RVN	Anette Sjöstedt, RVN
Nära Vård på landsbygden	Utvecklingsprojekt sedan år 2020. Tre inriktningar: Hemma hos mig - undvika återinläggning på SÅBO (Sollefteå) resp. Hemsjukvården (Kramfors); Framtidens mötesplats - psykisk hälsa för unga i form av HLT (Sollefteå) resp. Arenan (Kramfors); Näsåker samskapar - medborgardialog och samhällsrum (Sollefteå).	Sollefteå Kramfors RVN	Marie Hellholm, RVN
Barn som lever med föräldrar som dör	Nya arbetssätt för trygga överlämningar mellan vårdinstanser för barn och unga samt människor med särskilda behov som förlorar en förälder (som ofta inte ser sitt eget behov i situationen).	Sundsvall RVN Mellanorrlands Hospice	Andreas Gammeddehewa, Hospice
Undvikbar slutenvård	Ökad samverkan mellan huvudmän/verksamheter inom hälso- och sjukvården, personcentrerade vårdlösningar som leder till undvikbar slutenvård. Exempelvis förebyggande insatser, trygg hemgång resp. minskade inläggningar slutenvården.	Sundsvall RVN	Hans Wiklund, Sundsvall
Digital god och nära vård - pilot Indal/Liden	RVN. Utveckla nya arbetssätt som möjliggöra distansbaserade möten och bedömningar genom egenmonitorering och därigenom minska onödigt resande samt öka tillgänglighet för såväl medborgaren som medarbetaren.	Sundsvall RVN	Jonas Boström, CGI (projektledare, extern konsult)
Proaktiv Digifysisk Seniorvård	Mobil närvård i samverkan hemsjukvård och primärvård, planerade undersökningar förmiddag resp. riktade/behovsplanerade insatser eftermiddag. Arbetssätt med stöd av digital teknik för att följa upp och mäta exempelvis EKG, CRP, HB, vita blodkroppar, glukos, urinsticka, bladderscan, blodtryck, vikt, saturation, hjärt- o lungljud, hudförändringar med dermatoskop. Personal har tillgång till vård buss för hembesök där personalen i teamet har direktkontakt med varandra fysiskt/digitalt (läkare/SSK). Fördjupat inskrivningssamtal ingår där allmäntillståndet och behovet klargörs gemensamt och personcentrerat.	Timrå Premicare AB RVN	Helene Ersson, Norrlands Utredningstjänst AB (projektledare, extern konsult)

4.2 Programmets organisation

Programkontoret består av 11 medarbetare med länsrepresentation från kommun, region och kommunförbundet. Programledaren ansvarar för och leder programkontorets arbete på uppdrag av den länsgemensamma programstyrgruppen. I tabell 3 nedan framgår programmets olika roller samt omfattning för året 2022. Programmets organisations- och samverkanstruktur redovisas i sin helhet i **bilaga 1**.

Tabell 3: Resurser i Programkontoret 2022

Programresurser 2022		
	Omfattning (% av heltid)	Kommentar
Programledare	70	
Programkoordinator	30	
Förändringsledare (5 st.)	200	
Programområdesansvarig (4 st.)	60	2 vakanser
Programkommunikatör	50	
Programcontroller	5	
Summa	415%	

Samtliga programresurser är utlånade till programmet från respektive organisation. Rutin för resurssättning inkl. val av resurser till programmet sker via beslut av programstyrgruppen.

Programmet startade år 2021 med intentionen succesiv upptrappning, ett beslut från programstyrgruppen att börja i mindre skala och anpassa programkontorets kapacitet efter verksamhetens behov. Inför år 2022 skedde en anpassning när programkommunikatörens omfattning utökades från 20 till 50%. Programmet har fortsatt två vakanta programområden samt att programledaren innehar två funktioner i programmet, programledare (70%) respektive programkontorskoordinator (30%).

4.3 Programbudget och utfall

I tabell 4 redovisas programmets utfall för verksamhetsåret 2022 i förhållande till beslutad budget⁶. Förutsättningar för programmets finansiering beskrivs i avsnitt 3.2.

Tabell 4: Sammanställning av budget och utfall för året 2022

Programbudget 2022			
Resurs	Budget*	Utfall**	Kommentar
Programresurser	4 050 000	3 970 000	Två vakanta programområden
Utvecklingsmedel	1 650 000	420 000	WS, inspirationsföreläsningar mm
Fortbildning	400 000	400 000	Särskild satsning projekt- resp. förändringsledare
Temakonferens	200 000	200 000	Länsgemensam konferens 26 oktober
Resor mm	50 000	10 000	Fysiska programgruppträffar
Summa (avrundat)	6 350 000	5 000 000	

⁶ Bilaga 3 till programplan, god och nära vård i Västernorrland.

4.4 Trender

De trender som programmet kan se för året 2022 redovisas i punktform nedan. Trenderna liknar det som framkom i årsrapporten för året 2021 med en positiv rörelse framåt. Programkontoret gör bedömningen att kunskapen och medvetenheten kring både nära vård (nationella perspektivet) och länets gemensamma omställningsuppdrag ökar men att kommunerna och regionen fortfarande befinner sig i ett tidigt skede. Punkterna redovisas utan inbördes ordning och ska ses som en sammanfattning av året 2022 utifrån ett programperspektiv.

- Nära vård blir succesivt ett mer och mer etablerat begrepp med tidiga tecken att det sker en rörelse i länet. Exempelvis upplevelsen från länets närvårdsamordnare att de i större utsträckning blir kontaktad och involverad i olika utvecklingsfrågor jämfört med året 2021.
- Nära vård som begrepp förvirrar. Exempelvis att nära vård/målbilden endast berör vård eller att det är ett utvecklingsarbete som sker i annan del av organisationen.
- Många utvecklingsidéer finns i verksamhet kring nya arbetssätt. Inom vissa områden, exempelvis monitorering, har flera piloter genomförts och länet bör gå vidare mot breddinförande då kunskap finns lokalt och nationellt.
- Samverkansstrukturer fortsätter att kartläggas och/eller etableras i länet. Ökat intresse att komma i kontakt med programmet och förstå innebörden av nära vård och länets upplägg.
- Ökad förväntan att omställningsarbetet ska komma igång i större omfattning, exempelvis förväntan från länets politiska förtroendevalda.
- Ökat intresse av olika förändringsaktiviteter som programmet erbjuder i form av fortbildning, temakonferens, lärseminarier med mera. Relativt lågt intresse att bli inkluderad i programmets projektportfölj för samordning, stöd och läns-gemensamt lärande av enskilda utvecklingsarbeten.
- Fortsatt utmaning i/av verksamhet att prioritera utvecklingsarbete samtidigt som ordinarie uppdrag ska bedrivas. Exempelvis tid för personal att ingå i arbets- och styrgrupper, frigöra projektledare eller säkerställa långsiktig samverkansstruktur mellan kommun och region när nya arbetssätt utforskas.
- Gemensamma samtal om en målgrupp, patientfall etcetera i en mix av kompetenser, verksamheter, huvudmän och vårdnivåer är en framgångsfaktor i utforskande av nya arbetssätt. Det är i dessa samtal som de organisatoriska mellanrummen blir synliga utifrån ett invånarperspektiv och förbättringsarbeten växer fram.
- Antalet medborgardialoger har ökat under året.

5. Utvecklingsområden 2023

Programkontoret tar med sig följande utvecklingsområden inför året 2023:

- Nå fler målgrupper i länet och öka kunskapen om nära vård. Följa upp tidigare kontakter och som en del av dialogen, identifiera möjligheter och hinder för omställningen och lyfta dessa till programstyrgrupp.
- Fortsätta koppla ihop personer och organisationer för ökad samverkan. Succesivt utöka samverkansytorna enligt avsiktsförklaring.
- Lyfta digitalisering och ny teknik som stöd till nya arbetssätt respektive hälsofrämjande och förebyggande insatser inklusive egenvård.
- Fånga och stödja fler utvecklingsidéer i samverkan kommun och region. Så långt det är möjligt, främja resurseffektivitet och läns gemensamt lärande. Genom programstyrgruppen verka för att gå från pilot till breddinförande. Exempelvis breddinförande av monitorering där flertalet piloter genomförts i länet.
- Öka kunskapen kring förändringsägarrollen bland chefer i linjeorganisationen inklusive programstyrgruppen i rollen som gemensam förändringsägare. Bland annat vikten av förändringskommunikation chef/medarbetare kring nära vård, den gemensamma omställningen och programmets stödande och samordnande uppdrag.
- Fortsätta genomföra förändringsaktiviteter som fortbildning, lärseminarium, workshops (fysiskt och digitalt) i länet. Programstyrgruppen har själv pekat ut designmetodik och förändringsledning inför 2023. Olika teman och målgrupper.
- Tillsammans med verksamhet involvera invånare i länets omställningsarbete.

6. Slutord

Omställningen till nära vård har tagit fart nationellt. I Västernorrland ses tidiga tecken på att arbetet är ingång och att samverkansklimatet börjar förändras på lokal nivå. Bäst sammanfattat i form av ett större gemensamt ansvarstagande för arbetssätt som utgår ifrån individens behov över ansvarsområden. Exempelvis nya arbetssätt med fokus på förebyggande och hälsofrämjande insatser samt vad som händer mellan vårdnivåer och över huvudmannagränser när vi ökar kontinuiteten och invånardelaktigheten.

Konstaterat är också att det är fortsatt många chefer och medarbetare som inte känner till nära vård som begrepp och saknar kunskap om det läns gemensamma omställningsuppdraget. Bland annat kunskap om att omställningen utgår ifrån vården och omsorgen men omfattar all kommunal och regional verksamhet, att det är tillsammans som länet förväntas skapa en god och nära vård för våra invånare 2030. En viktig utgångspunkt när nya arbetssätt utforskas och införs som innebär att både kommunerna och regionen flyttar fokus från organisation till person och helhetssyn (invånarbehov).

Att gå från fokus på organisation till person och helhetssyn är ingen snabb förändring. Några framgångsfaktorer som bidragit till Västernorrlands rörelse framåt är att:

- Nära vård är ett nationellt uppdrag
- Stark hotbild som motivation till förändring, att effekten av den demografiska utvecklingen är så påtaglig (färre som försörjer fler).
- Länets helhetsgrepp med gemensam politisk målbild och avsiktsförklaring.
- Länets helhetsgrepp med samverkansstruktur över tid, ett länsgemensamt program och lokala näravårdssamordnare för stöd, samordning och länsgemensamt lärande.
- Politiskt prioriterat uppdrag, nyfikenhet och intresse att följa upp.

Ovanstående faktorer har öppnat upp för gemensamma samtal där relationerna stärks, samverkansmodeller utforskas och fler gemensamma arbetssätt diskuteras. Omställningsarbete sker lokalt (inom varje organisation) och i samverkan.

Att följa omställningen till Nära vård är komplex. Nationella riktlinjer saknas vilket lett till att länet ingått i en förstudie med Mittuniversitetet och SKR för att följa och förstå omställningsarbetet via aktionsforskning. Exempelvis utmanar Nära vård befintliga utvärderingsmetoder genom behov av analyser över huvudmannagränser och för att mäta upplevelsen av delaktighet, tillgänglighet, kontinuitet samt hälsofrämjande och förebyggande insatser (målbilden), effekter som uppstår över tid.

Under året 2023 är programkontorets rekommendation att fortsätta synliggöra nära vård och länets gemensamma omställningsuppdrag. Fortsatt fokus på personcentrering och samverkan som verktyg och förhållningssätt för att stärka relationer och öka kunskapsutbytet vilket främjar nya arbetssätt i linje med målbild och avsiktsförklaring. Till det, öka ambitionsnivån kring digitalisering respektive hälsofrämjande och förebyggande insatser. Inom dessa områden finns mycket kunskap både i länet och nationellt och att snabbare gå mot breddinförande skulle vara positivt för omställningen. Vidare att stärka kunskapen kring förändringsägarrollen och arbeta aktivt med förändringskommunikation chef/medarbetare för att skapa samsyn och ägarskap kring målbilden och vad omställningen innebär. Här har programstyrgruppen en viktig roll att, som gemensam förändringsägare, tolka och analysera det omställningsarbete som pågår med möjlighet att sprida kunskap och föreslå prioriteringar som stärker samverkan och leder omställningen framåt. Som en del av detta även besluta om programmets inriktning för stöd och samordning.

Utifrån programstyrgruppens beslut om oförändrat uppdrag för året 2023 kommer programmets förändringsaktiviteter att vara likvärdiga föregående verksamhetsår.